

Posudek oponenta disertační práce

Oponent: PhDr. Marie Kronbergerová, Ph.D.

Název práce: Literární dílo G. Angioliniho a J.-G. Noverra v kontextu 18. století

Autor práce: MgA. Petra Dotlačilová

Vedoucí práce: Prof. Helena Kazárová, Ph.D.

Pracoviště: Hudební a taneční fakulta Akademie múzických umění v Praze

MgA. Petra Dotlačilová se ve své disertační práci zabývá teoretickými díly dvou nejvýznamnějších tvůrců baletů 18. století, Itala Gaspara Angioliniho a Francouze Jeana-Georgese Noverra, předkládá kritický komentovaný překlad těchto děl a zařazuje je do kontextu dobové divadelní estetiky a taneční historiografie. Samotný text je doplněn obrazovými přílohami a v digitální podobě i sledovanými díly v původním jazyce. Seznam pramenů a literatury nabízí rovněž odkazy na internetové zdroje pojednávaných témat.

V úvodu své práce doktorandka upřesňuje charakteristiku obou choreografů a autorů, jejichž význam spočívá především v ideálním spojení tvůrčího nasazení a divadelní praxe s teoretickým úsilím o rozvinutí nového konceptu baletu. Nezabývá se tedy vývojem tanečního umění jako takového, ale výhradně teoretickými koncepty a rozvojem historiografie. Jejich dílu a vývoji dějového baletu v Evropě se Petra Dotlačilová věnovala v rámci svých studií a výzkumu na Akademii múzických umění již od bakalářského stupně, na své alma mater i během studií v zahraničí.

Disertační práce je rozčleněna do tří částí. První část se zaměřuje na estetické spory a diskuse 18. století a jejich vliv na baletní reformu. V kapitolách věnovaných odkazu antického umění, neboli sporu starých s modernisty v klasicistním umění, nápodobě přírody jako hlavním estetickým principu a úloze gesta v divadle, sporu o italskou a francouzskou hudbu, italským pokusům o rehabilitaci opery a divadla, taneční historiografii a polemice baletních reformátorů, autorka zařazuje traktovaná díla Gaspara Angioliniho a Jeana-Georgese Noverra do širokého dobového kontextu a interdisciplinárně srovnává či dává podněty ke komparaci. Takovými jsou například: zásadní spor baletní tvorby o to, zda je první choreografie nebo hudba, jehož obdobou je nikdy nekončící pře o prvotní význam hudby či slova v opeře, komunikace choreografa či libretisty a skladatele při vzniku díla, názory na *commedia dell'arte*, aluze na vznik a definici melodramatu, jež má v českém kulturním kontextu zcela jiný význam.

Všechna témata Petra Dotlačilová nastiňuje velmi důkladně pomocí odkazů a citátů, aniž by přesáhla rozsah této části práce, jejíž těžiště tkví v následujících kapitolách.

Druhá část, věnovaná literárnímu odkazu Jeana-Georgese Noverra a jeho *Listům o tanci a baletech*, se zabývá nejprve historií tohoto spisu, jeho variantami, vydáními a překlady. V další kapitole autorka předkládá vlastní překlad díla s uvedením, že bylo přeloženo Janem Reimoserem v roce 1845, v reedici vyšlo roku 1984, ašak tento překlad i poznámkový aparát jsou dnes již nedostačující.

Autor předkládá své pojetí baletu a stanovuje pravidla, která je nutno sledovat při kompozici baletů. Zabývá se přitom jak teoretickým pojetím tohoto žánru, například smyslem taneční notace, významem a odlišením tragického a komického v divadelním představení, tak jednotlivými složkami

jeho uvedení na scéně a tvůrci, a to nejen skladatelem, choreografem a výtvarníkem scény a kostýmů, ale v duchu barokní tradice a pojetí divadla třeba i strojmistrem a významem barev při jevištním uvedení. Zároveň celým dílem prostupuje Noverrova obhajoba baletu ve srovnání s jinými druhy múzických umění a literatury.

Obsah Noverrova díla, jeho zjevný význam pro teorii a historii baletního umění, kvalita překladu a rozsáhlý poznámkový aparát, jenž reflektuje celou šíři dosavadního bádání, zcela přesvědčuje o důležitosti a záslužnosti tohoto studijního a vědeckého zaměření. Podnětnou otázkou je profesní terminologie, již překladatelka zřejmě musela částečně dotvářet.

Třetí část spisu je věnována teoretickým dílům Gaspara Angioliniho, která dle vyjádření autorky v úvodu práce nebyla dodnes přeložena z původní francouzštiny a italštiny, ba ani souborně vydána. Jedná se tedy o první překlad čtyř nejvýznamnějších textů tohoto autora do češtiny a cizího jazyka vůbec.

Každé z děl je opět zajímavé nejen svým významem pro vývoj teorie a historie baletu, ale i širším, interdisciplinárním kontextem.

V popisu obsahu svého díla *Kamenná hostina* z roku 1761 tak Angiolini dnešnímu čtenáři a badateli dává podnět ke komparativnímu zkoumání děl na námět Dona Juana. Postava, kterou do literatury a divadla uvedl Tirso de Molina v roce 1630, našla v hudbě dnes nejslavnější zpracování v podobě Mozartova díla *Don Giovanni* z roku 1787. Libretista Lorenzo da Ponte byl podezírán z nepůvodnosti, ovšem za autora inspirace byl považován Giovanni Bertati a jeho libreto pro skladatele Giovanniho Gazzanigu, vzniklé v témže roce, jen o několik měsíců dříve.

Angioliniho koncept „danza parlante“ jako ústřední motiv jeho textů pak svou funkcí i odkazem na antické umění přímo evokuje operní termín „recitar cantando“.

Pro studijní obor doktorandky a příslušnou katedru je jistě mimořádně významná kapitola *Listy Gaspara Angioliniho panu Noverrovi*, v níž autor polemizuje s názory na dobová témata baletního umění.

Překlady spisů obou autorů také inspirují k úvahám o postavení a významu literárního autora ve společnosti, odkazujícím minimálně k Francesku Petrarkovi, o sebereflexi a jejím promítání do tvorby.

Předložená disertační práce dle mého názoru svou koncepcí, obsahem, rozsahem i formou zcela splnila požadavky na originální badatelský počín. Původní dílo i překlady jsou vyjádřeny kultivovanou češtinou, koncizní a přesnou v partiích věnovaných odborné problematice.

Z těchto důvodů považuji práci Petry Dotlačilové za výbornou a doporučuji ji k obhajobě.

Marie Kronbergerová

Praha, 14. září 2016